



Yttrande över Promemorian Förbättrade förutsättningar för operativt militärt samarbete

Er beteckning: Fö2025/01457

Sammanfattning

Länssstyrelsen välkomnar utredningens ambition att stärka Sveriges förmåga att ta mot och genomföra operativt militärt samarbete med andra Natoländer. Detta är en viktig del av det kollektiva försvaret och den solidaritet som Sverige nu är en del av. Samtidigt vill Länssstyrelsen i Södermanlands län understryka behovet av tydliga ansvarsfördelningar, dokumenterade beslut och proaktiv kommunikation för att upprätthålla förtroende och trygghet hos befolkningen.

Länssstyrelsen har några synpunkter på förslaget, enligt vad som anges nedan.

Avsnitt 5.1 Befogenhet för regeringen att överlåta förvaltningsuppgifter till utländska militära styrkor

Promemorian föreslår ändring i lagstiftningen för att möjliggöra för en utländsk militär chef att leda svensk militär på svenskt territorium, efter beslut av regeringen, och på så sätt stärka Sveriges kapacitet att ta emot och genomföra operativt militärt samarbete med andra NATO-länder. Samtidigt som Länssstyrelsen förstår anledningen vill Länssstyrelsen understryka vikten av att tydliggöra juridiska och operativa frågor som kan uppstå vid samarbete. Det gäller bland annat vem som bär ansvaret om en order från utländsk chef leder till oönskade konsekvenser, exempelvis civil skada.

Länssstyrelsen vill lyfta följande, för att upprätthålla förtroendet för svenska myndigheter är det viktigt att potentiella effekter på allmänhetens trygghet och totalförsvarets legitimitet hanteras proaktivt.

Vidare betonar Länsstyrelsen behovet av tydlig och samordnad kommunikation till allmänheten, så det klargörs att Sverige behåller kontroller över sitt territorium och att utländska styrkor verkar inom givna ramar. Transparens och tydlighet bidrar till ökad trygghet och ett välkomnande miljö för internationella styrkor.

5.2 Upprätthållande av ordning och säkerhet

En av Sveriges största styrkor i totalförsvaret är det höga förtroendet mellan myndigheter och befolkning. Ett respektfullt och korrekt bemötande av och mot civila är centralt för svensk totalförsvarsplanering och påverkar direkt befolkningens upplevelse av trygghet. Utländska styrkor möter en civilbefolkning som är van vid hög transparens och hög våldströskel, vilket gör gemensamma riktlinjer och utbildning kring bemötande särskilt värdefullt. För att upprätthålla det allmänna förtroendet i situationer med internationellt militärt samarbete är det viktigt att alla aktörer, svenska som utländska, har god förståelse för svenska normer, lagar och arbetssätt. Detta minskar risken för missförstånd och främjar ett tryggt och professionellt samspel med civilbefolkningen.

Länsstyrelsen ser behov av tydlighet kring ansvar och överordning i frågor om ordning och säkerhet. Det är viktigt att skriftliga beslut dokumenterar när och vilka befogenheter som ges till utländsk militär, samt att rutiner för tillsyn och ansvar vid incidenter är klart definierade. Detta skapar förutsägbarhet och stärker förmågan att hantera komplexa situationer på ett tryggt och professionellt sätt.

5.4 Förstärkt straffrättsligt skydd för utländsk militär personal i vissa fall

Länsstyrelsen noterar att militär organisation och utbildning skiljer sig mellan länder, vilket är en styrka i internationellt samarbete. Samtidigt gör skillnader i arbetssätt och bedömningsgrunder det värdefullt med tydliga gemensamma riktlinjer och samverkansrutiner. Genom att klargöra dessa i lagstiftningen kan Sverige skapa bättre förutsättningar för en harmoniserad gemensam insatsmiljö, där styrkor från olika länder snabbt kan arbeta tillsammans på ett effektivt och säkert sätt.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Johanna Sandwall med handläggare Frida Holm som föredragande. I den slutliga

handläggningen har också handläggare Petter Steen, chefsjurist Christian Finnerman, tillförordnad avdelningschef Christina Gustavsson, länsråd Anna-Karin Lindblad Wieslander och försvarsdirektör Tomas Birgegård medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post sodermanland@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Södermanlands län, 611 86 Nyköping, eller ring vår växel 010-223 40 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/sodermanland.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:
www.lansstyrelsen.se/sodermanland/personuppgifter